

Resume

Natura 2000-område nr. 14 Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord

Områdebeskrivelse

Området er landets længste Natura 2000-område, som de fleste steder er begrænset til kun at omfatte havområdet og det marine forland.

I den nordlige del strækker området sig langs østkysten over store, lavvandede kystarealer med vigtige levesteder for fisk og især tusinder af fugle. Den marine fauna henregnes til lavtvands-samfundet, og der har i området været udbredte og tætte bestande af ålegræs ud til ca. 11 m's vanddybde. Ålegræsset optræder i dag kun i små bestande og overvejende kystnært. Kysten er karakteriseret af et udstrakt system af revler, barrierer og enkelte småøer. På enkelte strækninger har kysten ved lavvande nærmest karakter som en vade.

Mod syd omfatter Natura 2000-området en større fladvandet del af Kattegat, det yderste af Mariager Fjord og Randers Fjord og - på landsiden - det helt havnære kystlandskab. Fjordene er oprindeligt eroderet i det kuperede morænelandskab af smeltevandsfloder, så de fremstår med markante skrænter. Tilsvarende markante stenalderhavsskrænter findes langs det meste af Kattegatskysten.

På store dele af kyststrækningen i Randers Fjord og ved Overgård Gods uden for Mariager Fjord er der blevet etableret diger. Her er den dynamiske kystudvikling sat i stå og den hydrologiske og naturmæssige sammenhæng mellem havet og kystområdet afbrudt. Ydre del af Mariager Fjord er karakteriseret ved store områder med ringe vanddybde, gennemskåret af et bugtet sejlløb, der udgør en tærskel for vandudskiftningen i de indre dele af Mariager Fjord.

Vigtigste naturværdier

I området optræder store forekomster af trækgæsterne knopsvane, sangsvane, knortegås, gravand, bjergand, sortand, fløjsand, stor skallesluger og spidsand. Strandene er desuden ynglested for små bestande af kystfugle, bl.a. en bestand af klyde. Fjordområdet er et af landets vigtigste rasteområder for lysbuget knortegås. Den lavvandede del af fjorden samt de omkringliggende strandene og marker er desuden vigtige for bramgås og vadefugle under efterårstrækket. Også overvintrende svaner holder til i stort tal i dette område.

Havområdet rummer fem marine naturtyper, hvoraf sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand udgør mere end 50 %. Randers Fjord udgør en af landets eneste forekomster af naturtypen flodmunding. Mange strandene i området har veludviklede loer og saltpander, men er ofte under tilgroning. De marine naturtyper og strandene er et uundværligt levested (hhv. yngle-, raste- og fourageringssted) for en lang række fugle, bl.a. dykænder, terner, gæs og vadefugle. Randers Fjord og det nedre løb af Gudenåen er desuden levesteder for bl.a. de sjældne fisk stavsild og havlampret. I

Ydre Randers og Mariager Fjorde lever bl.a. hav- og fjordterne, klyde og lysbuget knortegås samt spættet sæl.

På land findes også heder, klitter samt rigkær og overdrev, herunder alle 3 overdrevstyper: Kalkoverdrev, sure overdrev og landsdelens bedste forekomster af tørre sandede overdrev. Som noget helt specielt findes her både opret og nikkende kobjælde, sidstnævnte i landets måske største bestand.

Et enkelt lille, men meget fint rigkær, rummer bl.a. en bestand af den sjældne orkidé mygblomst, samt 8 andre orkidéarter. Hertil kommer en række rødlistearter, bl.a. bredbladet kæruld.

Ud over arterne på udpegningsgrundlaget findes en række andre fuglearter i området, bl.a. kongeørn, rørhøg, natravn, fiskeørn, hedelærke og rødrygget tornskade, ligesom havørn, der yngler udenfor fuglebeskyttelsesområderne, jævnligt fouragerer i området.

Området indeholder desuden en række bilag IV-arter, herunder flere arter flagermus, markfirben, spidssnudet frø og strandtudse. Det samme gælder rødlistede plantearter som bredbladet kæruld, hvidgul gøgeurt, lyng-star, baltisk ensian og kantet kohvede, samt ansvarsarterne opret- og nikkende kobjælde samt strand-rødtop.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering) og fragmentering. Tilgroning med vedplanter og høje urter er en alvorlig, akut trussel mod lysåbne naturtyper og fugles levesteder, ligesom invasive arter og problemarter er en trussel for naturværdierne flere steder i området. Dræning og grøftning udgør en trussel mod områdets vandafhængige naturtyper. Spærringer i vandløb er en trussel mod de vandrende fiskearter. Ræv, mink, mårhund og krage har en negativ indflydelse på ynglende fugle og disses æg og unger i hele området. Forstyrrelse fra menneskelig færdsel er flere steder en trussel mod ynglefuglene på udpegningsgrundlaget.

Målsætning

Det overordnede mål for Natura 2000-området er, at naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringstilstand. Dette indbefatter, at områdets hav- og kyst- og lysåbne natur udgør et stort, sammenhængende naturområde med vægt på dynamisk kystudvikling og reetablering af de hydrologiske og naturmæssige sammenhænge mellem havet og kysten, og med udbredte yngle- og rasteområder for hav- og kystfugle samt havpattedyr.

Aalborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord sikres som minimum god tilstand, hvilket forudsætter en god vandkvalitet.

De marine naturtyper sikres et artsrigt dyre- og planteliv, der tilfredsstillende livsbetingelserne for de internationalt vigtige forekomster af trækkende vandfugle, den truede art ederfugl, samt for de truede ynglefugle. Bestande af mygblomst og stavsild sikres.

Strandeng, flodmundinger, rigkær, tørre kalksandsoverdrev samt de sure overdrev sikres. Arealet af de truede naturtyper øges, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning, samt gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Indsats

Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger	X			
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)	X			
Reducere forstyrrelser Fx færdsel, sejlads og jagt			X	
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder	X			

De marine områder sikres som naturtyper og som levesteder for arter, og det sikres, at projekter og aktiviteter ikke skader lokaliteterne. Flodmundinger sikres naturlig dynamik i videst muligt omfang, og unødigt sedimentfjernelse forhindres. De terrestriske naturtyper, vandløb og levesteder for arter sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og for de vandafhængige naturtyper og levesteder sikres den mest hensigtsmæssige hydrologi. Invasive arter bekæmpes og deres spredning forebygges.

Levestedet for mygblomst sikres en tilstrækkelig størrelse og kvalitet.

Skovnaturtyper sikres.

For de truede naturtyper og arter udføres en særlig indsats, ved at arealerne med tør hede, tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

udvides og søges sammenkædet.. Levesteder for alm. ryle, dværgterne og splitterne sikres en tilstrækkelig kvalitet og størrelse.